
LES ACCEPCIONS I EL RÈGIM DEL VERB *MOLESTAR**

MEANINGS AND CASE MARKING OF THE CATALAN VERB *MOLESTAR*

CARLES ROYO
Universitat Rovira i Virgili
carles.royo@urv.cat

Resum: Les oracions del verb *molestar* presenten diferents accepcions i configuracions sintàctiques, manifestació de l'extraordinària flexibilitat semàntica i sintàctica d'aquest predicat. En aquest estudi, primer s'analitzen les oracions esdevenimentals transitives i les estatives d'aquest verb, amb un experimentador acusatiu i un altre de datiu, respectivament. En aquestes oracions és necessari afegir informació lèxica o idiosincràtica a la definició del verb per distingir les diferents accepcions o subaccepcions verbals, o per comprovar si dues estructures sintàctiques diferents formen una alternança verbal, sense canvi del significat lèxic del verb. Tot i que *molestar* es resisteix a formar alternances, pot participar en l'alternança causativa entre l'accepció transitiva causativa *molestar* 'fer enfadar, ofendre' i la corresponent ergativa pronominal que hi alterna, *molestar-se* 'enfadar-se, ofendre's'. L'accepció pronominal del verb que regeix un sintagma preposicional, *molestar-se a*, es diferencia de l'ergativa pronominal perquè mostra característiques agentives.

Paraules clau: alternança verbal, català, molestar, objecte experimentador, règim verbal, significat lèxic, subjecte experimentador.

(*) Aquest treball s'ha beneficiat d'un ajut del projecte de recerca PID2022-136610NB-I00 (Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades) i del Pla de Foment de la Recerca 2022PFR-URV-10 (URV) atorgat al Research Group on Language and Linguistics ROLLING (2021 SGR 01217, AGAUR). Una versió prèvia d'aquest treball es va presentar al ROLLING Seminar de la Universitat Rovira i Virgili (15 de maig del 2023); vull donar les gràcies als assistents pels seus suggeriments i comentaris constructius. També vull agrair les observacions que he rebut dels avaluadors d'aquest article, que l'han enriquit de manera significativa. No cal dir que soc l'únic responsable dels errors que pugui contenir aquest treball.

Abstract: Sentences containing the Catalan verb *molestar* ‘to annoy’ show different meanings and syntactic patterns, a manifestation of the extraordinary semantic and syntactic flexibility of this predicate. In this study, we first analyse non-stative transitive sentences and stative sentences with this verb, with an accusative and a dative experiencer, respectively. In these sentences, it is necessary to add lexical or idiosyncratic information to the definition of the verb to distinguish different meanings and submeanings of the verb or to show that two different syntactic structures form a verbal alternation, with no change in the lexical meaning of the verb. Although the verb *molestar* resists forming alternations, it can participate in the causative alternation between its transitive causative meaning *molestar* ‘to make angry, to offend’, and the corresponding pronominal ergative that alternates with it, *molestar-se* ‘to get angry, to get offended’. The pronominal verb that governs a prepositional phrase, *molestar-se a* ‘take the trouble to, make the effort to’, differs from the pronominal ergative because it displays agentive characteristics.

Key words: verbal alternation, Catalan, to annoy, experiencer object, case marking, lexical meaning, experiencer subject.

1. INTRODUCCIÓ

El verb *molestar* mostra una tendència a canviar el significat del verb (SVb) quan varia de configuració sintàctica (1). Presenta una accepció transitiva, definida a la majoria de diccionaris com a ‘donar o causar molèstia’ (cf. *DCVB*, *DEIEC*, *DIEC2*, *DMLC*, *DNV*, *DPUV*, *DUVC*, *DV*, *GDLC*, *GD62*), que admet un subjecte agent (1a) i que, per la definició esmentada, se sol interpretar amb un sentit causatiu. És una accepció sense l’alternant ergatiu pronominal de l’alternança causativa, ja que *molestar-se* presenta un canvi de SVb que, segons la majoria de diccionaris, és ‘ofendre’s, sentir-se ofès o enutjar-se’ (cf. *DEIEC*, *DIEC2*, *DMLC*, *DNV*, *DPUV*, *DUVC*, *DV*, *GDLC*); és l’accepció ergativa pronominal d’(1b).¹ Igualment, seguint els diccionaris, el verb *molestar* canvia de SVb quan adquireix la configuració sintàctica del verb pronominal amb un sintagma preposicional (SPrep) *molestar-se a* (+ oració d’infinitiu): ‘prendre’s la molèstia, fer una cosa que causa molèstia, aplicar-se en l’execució d’una cosa o dignar-se’ (cf. *DCVB*, *DEIEC*, *DIEC2*, *DMLC*, *DNV*, *DPUV*, *DUVC*, *DV*, *GDLC*) (1c);

1. A més d’ergativa, també es denomina no causativa, anticausativa, incoativa o inacusativa pronominal (cf. Rosselló 2008: §S 13.3.6.3a). Tort (2015) recull el verb d’ús dialectal ebrenc *afitar-se* amb el significat de ‘molestar-se (algú) per una causa insignificant’.

és una accepció que es podria caracteritzar d'inerogativa, seguint la proposta que algun autor ha fet per a oracions similars de l'espanyol (cf. Armstrong 2016).

- (1) a. La Maria molesta l'Enric llançant-li pedretes.
b. L'Enric s'ha molestat (amb les paraules de la Maria).
c. No et molestis a desparar la taula.

Per simplificació expositiva, em referiré a un argument experimentador en totes aquestes oracions amb el verb *molestar*, tot i que seria més precís indicar de quin tipus d'experimentador es tracta, segons l'estructura de l'oració i la posició estructural que l'experimentador hi ocupa; per a una explicació més detallada d'aquest aspecte terminològic, em remeto a Royo (2023: 129-130) i a les referències que s'hi citen. D'altra banda, seguint un plantejament similar al de Cabré & Mateu (1998), utilitzo la distinció de Goldberg (1995) entre el significat del verb (SVb) i el significat de la construcció (SCt), una distinció que equiparo amb uns altres termes del neoconstruccionisme: respectivament, amb el concepte de *significat conceptual* (enciclopèdic, idiosincràtic o lèxic) i amb el de *significat estructural*, segons la configuració sintàctica on s'insereix l'arrel verbal, amb els trets sintàctics (arguments) i semàntics lexicoaspectuals (causativitat, estaticitat, etc.) corresponents a aquesta estructura.

La *GIEC* (§21.5c) —vegeu (2a)—, i l'actualització del *DIEC2* (abril del 2017) arran de la publicació de la *GIEC* —vegeu (2b)—, accepta que *molestar* té una accepció estativa que regeix un experimentador datiu en lloc d'un d'acusatiu, definida com a 'ser molest a algú, fer nosa a algú' a la *GIEC* i com a 'ésser una molèstia per a algú' al *DIEC2*; és una accepció sense alternant pronominal. Amb una definició similar a la del *DIEC2*, recullen aquesta accepció el *DNV* 'resultar molesta, una cosa, a algú' —vegeu (2c)— i el *GDLC* 'ésser una molèstia per a algú' —vegeu (2d).² Si tenim en compte, de moment, la definició més detallada de la *GIEC*, intuïm que la tendència d'aquest verb a canviar de SVb quan canvia de configuració sintàctica es continua complint.

- (2) a. A la veïna li molesta el soroll del bar. (*GIEC*: §21.5c)
b. Li molesta que fumi? (*DIEC2*: s. v. **molestar 2** v. *intr.*)
c. A la Joana li molesta la música de la discoteca. (*DNV*: s. v. **molestar 2**. v. *intr.*)
d. A la Maria li molesta la música estrident. (*GDLC*: s. v. **molestar 1**. 2. *intransitiu*)

2. El *DEIEC* també recull una accepció intransitiva del verb amb datiu experimentador (s. v. **molestar 1.2 intr.**) '[Algú, un fet, una circumstància] causar una molèstia [a algú, a un animal]', però amb una definició pràcticament idèntica a la de l'accepció transitiva (1.1 *tr.*), excepte la col·locació de la preposició *a*, que queda fora dels claudàtors finals ('...a [algú, un animal]'). Amb exemples similars als de (2), el *DEIEC* remarca que en l'accepció intransitiva el datiu va generalment anteposat al verb.

De fet, quan Solà (2009: §54.1) afirma que tots dos alternants de (3a) i (3b) «no són semànticament equivalents» arriba a una conclusió similar. El primer sentit de ‘li són una molèstia’ de (3a) es pot interpretar com un canvi del significat de la construcció (SCt) respecte de (3b), és a dir, ‘ser molest’ respecte de ‘causar molèstia’ o una construcció estativa respecte d’una altra d’esdevenimental. Però els altres dos sentits ‘no els suporta, no és criaturera’ de (3a) impliquen un altre SVb, a més del canvi de SCt,³ com també ho implica el segon sentit ‘fer nosa a algú’ de la *GIEC*.

- (3) a. A la Maria *li molesten* els nens (‘li són una molèstia, no els suporta, no és criaturera’).
 b. Els nens *molesten la Maria* (o *la molesten*) tirant-li boles de paper (‘li fan alguna cosa que li causa molèstia’).

(Solà 2009: §54.1)

Tenint en compte que alguns verbs psicològics que regeixen un experimentador acusatiu (AcExp), com *molestar*, han experimentat un canvi de diàtesi durant el segle xx (cf. Ginebra 2003: 16; 2015: 147), l’alternant de *molestar* amb experimentador datiu (DatExp) representaria un cas de *neologia sintàctica* i alhora de *neologia lèxica* —en termes de Ginebra (2015)—, ja que hi ha un canvi tant del SCt com del SVb en comparació amb l’alternant AcExp.⁴

En canvi, hi ha dues accepcions de *molestar* que participen en una autèntica alternança, ja que es manté el mateix SVb en dues oracions amb un SCt diferent: en aquest cas, no es compliria la tendència del verb a canviar el SVb quan varia la configuració sintàctica on s’insereix. Aparentment, l’accepció d’(1b) seria ergativa pronominal *inherent*, ja que el verb *molestar* no participa en l’alternança causativa si tenim en compte només les dades recollides a (1). Però el *DIEC2* va introduir una actualització el maig de l’any 2022 a l’entrada del verb *molestar*, en què diferencia una primera subaccepció ‘donar, causar, molèstia (a algú)’ (4a) —que no varia respecte a la versió anterior a l’actualització—, d’una segona i nova subaccepció que no recullen la majoria de diccionaris i que defineix com a ‘fer que (algú) se senti ofès’ (4b), la qual és alternant de l’accepció ergativa pronominal ‘sentir-se ofès’ (4c). De fet, quan la

3. Altres autors com Gutiérrez Ordóñez (1999: §30.5.2.5 (87)) per a l’espanyol i Fullana (1994/1995: 186 (22)) per al català també han remarcat aquest contrast semàntic. Tot i que Fullana, seguint la normativa del moment, manté l’experimentador acusatiu a totes dues oracions, hi esmenta el contrast entre una *lectura psicològica* i una *lectura agentiva* (cf. Grimshaw 1990): correspondrien a (3a) i (3b), respectivament.

4. Per a una informació detallada sobre el contrast sintàctic i semàntic entre les oracions d’un mateix verb psicològic amb experimentador acusatiu i amb experimentador datiu, vegeu Cabré & Mateu (1998) i Royo (2020, 2021a). Els verbs AcExp i DatExp es corresponen, respectivament, amb els verbs tipus II i tipus III de Belletti & Rizzi (1988), els tipus V ψ 2 i tipus V ψ 3 de Ruwet (1993), o els tipus B i tipus C de Rosselló (2008).

GIEC (§21.5c) afirma que *molestar* participa en l'alternança causativa, ho exemplifica amb oracions que es corresponen, respectivament, amb les accepcions del *DIEC2* 'fer que (algú) se senti ofès' (5a) (causativa)⁵ i 'sentir-se ofès' (5b) (ergativa pronominal).⁶

- (4) a. Si reposa, no el vull molestar: ja tornaré més tard.
b. Les vostres paraules m'han molestat profundament.
c. No li heu dit res i per això s'ha molestat.
(*DIEC2* [maig 2022]: s. v. *molestar* (a) I 1 v. tr., (b) I 2 v. tr. i (c) I 3 v. intr. pron.)

- (5) a. Aquestes insinuacions l'han molestat.
b. S'ha molestat per aquestes insinuacions.

(*GIEC*: §21.5c)

Fent una anàlisi detallada de diferents exemples d'oracions amb el verb *molestar* es pot comprovar que és un predicat amb molts significats, molt flexible semànticament (i sintàcticament). En una primera aproximació, definir cada significat amb el substantiu *molèstia* o amb l'adjectiu *molest* (6) aporta informació sobre la semàntica estructural de cada oració (SCt), però n'aporta poca sobre la semàntica lèxica o enciclopèdica precisa del verb (SVb), perquè tant *molèstia* com *molest* són pluripotencials des del punt de vista semàntic, admeten diversos significats.⁷

- (6) a. 'causar molèstia' → construcció interpretable com a causativa (cf. §2)
b. 'esdevenir molest o de molèstia' → construcció ergativa pronominal
c. 'prendre's la molèstia' → construcció inergativa (cf. Armstrong 2016)
d. 'ser molest o de molèstia' → construcció estativa

Com es recull a (6), és important mantenir la caracterització 'causar molèstia' o 'ser molest', entre d'altres, a la primera part de la definició de cada accepció (cf. Cabré & Mateu 1998: 76), perquè aporta informació sobre la semàntica estructural

5. En aquesta accepció *molestar* es comporta com *ofendre*, verb que —com molts altres verbs causatius— participa en l'alternança causativa. El *DIEC2* defineix aquesta accepció de *molestar* que participa en l'alternança causativa com un verb que es pot considerar sinònim de *ofendre*, a diferència de la *GIEC* (§21.5c), que la defineix com a 'contrariar, fer enfadar'. El *DEIEC* (s. v. *molestar* 2.1 tr.) també recull aquesta accepció, i la defineix com a 'Algú, un fet, una circumstància] causar un disgust a [algú] que el porta a sentir enuig'.

6. Segons l'opinió d'un avaluador de l'article, l'exemple de (5b) no sembla la correspondència ergativa pronominal de (5a), i sí que ho seria si s'hi introduís la causa amb la preposició *amb* (*S'ha molestat amb aquestes insinuacions*).

7. Segons alguns autors, els verbs psicològics són denominals en indoeuropeu (cf. Bouchard 1992: 33; Cabré & Mateu 1998: 77).

—o significat de la construcció (SCt)— de les oracions en què participa cada accepció, que permet diferenciar-la d'altres accepcions del mateix ítem lèxic (*molestar*). Però cal afegir una segona part a cada definició que ajudi a matisar la semàntica enciclopèdica, idiosincràtica o lèxica del verb (SVb), per distingir les diferents accepcions o subaccepcions verbals, o per comprovar si dues estructures sintàctiques diferents formen una alternança verbal, sense canvi de SVb.

De fet, és el que fa Solà a la definició de (3a) 'li són una molèstia, no els suporta, no és criaturera', en què la primera part de la definició 'ser molest' o 'ser una molèstia' (caràcter estatiu) necessita una concreció semàntica amb una segona part 'no suportar, no ser criaturera'. O el que fa la *GIEC* en indicar el caràcter estatiu amb la definició 'ser molest a algú' i concretar-la semànticament amb 'fer nosa a algú'.

Seguint aquest criteri, i després d'aquesta introducció (§1), destrio els diferents significats psicològics i les diverses configuracions sintàctiques del verb *molestar*, tenint en compte si alternen amb altres oracions. Després d'analitzar les oracions transitives del verb, amb la possible participació o no en l'alternança causativa —amb un alternant ergatiu pronominal— (apartat §2), s'estudien les oracions estatives de *molestar* (apartat §3) i les de verb pronominal amb SPrep *molestar-se a* (apartat §4), per acabar amb unes conclusions (apartat §5). A l'article presento una descripció i una anàlisi dels diferents usos i significats del verb *molestar*, a partir d'una recerca de fonts bibliogràfiques i lexicogràfiques, que mostren la flexibilitat sintàctica i semàntica d'aquest predicat. A més, hi faig una proposta de classificació i d'entrada lexicogràfica de les diferents accepcions verbals.

2. LES ACCEPCIONS TRANSITIVES DE *MOLESTAR* I L'ALTERNANÇA CAUSATIVA

Sense tenir en compte, de moment, la nova accepció 'ofendre' (definició simplificada) al *DIEC2* actualitzat el maig del 2022 (s. v. ***molestar*** I 2 v. tr.), la caracterització i definició general de la majoria de diccionaris sobre el verb *molestar* no pronominal transitiu és, amb petites diferències, v. tr. 'donar o causar molèstia', i sense un alternant pronominal ergatiu que mantingui el mateix SVb (cf. *DCVB*, *DMLC*, *DNV*, *DPUV*, *DUVC*, *DV*, *GDLC*, *GD62*; i també les accepcions I 1 del *DIEC2* i I.1 del *DEIEC*).

En els diferents exemples dels diccionaris i en altres exemples de l'ús habitual del verb *molestar* es pot comprovar que el concepte de *molestar* o de *molèstia* és variat. Es pot veure a través de verbs sinònims de cada accepció, sempre tenint en compte que hi ha matisos semàntics difícilment equiparables entre dos sinònims.

Pel que fa al concepte de ‘donar o causar molèstia’, interpretable inicialment com un verb causatiu de canvi d’estat que admet un agent, la *molèstia* expressada a la definició permet diversos sentits, amb diferències de matís força subtils entre els diferents sinònims d’aquesta accepció verbal (7). És un tipus de molèstia representada per un dels sentits de *amoïnar* (‘amoïnar’), un dels sentits de *destorbar* (‘destorbar’, ‘importunar’, o ‘pertorbar’, segons una accepció del *DCVB*),⁸ un dels sentits de *empipar* o *emprenyar* (‘empipar’ o ‘emprenyar’), o pel sentit de *importunar* o de *-incordiar* (verb no recollit al *DIEC2* ni al *DCVB* però acceptat pel *DNV*).⁹ Podem considerar aquests sentits de *molestar* (7) com l’accepció ‘donar o causar molèstia’ que recullen la majoria de diccionaris, on es poden encabir exemples com els de (8).

- (7) *molestar* ‘donar o causar molèstia, amoïnar’, *destorbar*’, *empipar*’, *emprenyar*’, *importunar*’, *-incordiar*’
- (8) a. Si reposa, no el vull molestar: ja tornaré més tard. (*DIEC2*, *DMLC*, *GDLC*)
 b. No molestes els veïns, que volen dormir. (*DNV*)
 c. Mentre aneu en ruta no molesteu el conductor. (*DUVC*)
 d. Els nens molesten la Maria (o la molesten) tirant-li boles de paper. (Solà 2009: §54.1)

És significatiu que tots els sinònims de *molestar* ‘donar o causar molèstia’ de (7) no tenen alternant ergatiu pronominal i no participen en l’alternança causativa, perquè *algú no es pot {amoïnar¹ / destorbar¹ / empipar¹ / emprenyar¹ / importunar / -incordiar} [tot sol, per si sol]*.¹⁰ Aquest fet és coherent amb la descripció de l’accepció del verb *molestar* a (7), perquè el sentit de *molèstia* d’aquesta accepció no permet que *algú es pugui molestar [tot sol, per si sol]*.

8. Segons Jané (1980), les formes *destorbar* i *fer nosa* només són parcialment sinònimes, ja que *destorbar* té una semàntica més àmplia i també pot significar ‘distreure, importunar, molestar, etc.’. De l’observació de Jané dedueixo les dues accepcions de *destorbar*, sinònimes de dues accepcions diferents de *molestar*: *destorbar* com a ‘importunar’, i *destorbar*² com a ‘fer nosa’.

9. Per a la semàntica del verb *amoïnar* (*amoïnar*¹ ‘molestar’ i *amoïnar*² ‘preocupar’), vegeu la nota 10. Els verbs *empipar* i *emprenyar* tenen dues accepcions diferents, la primera —*empipar*¹, *emprenyar*¹— és sinònima d’(11): *Estigues quiet i no {empipis! / emprenyis!}*; la segona —*empipar*², *emprenyar*²— té el significat de ‘fer enfadar, enutjar’: *Amb les teves paraules has {empipat / emprenyat / fet enfadar / enutjat} l’Enric*, sinònima de (19).

10. El verb *amoïnar* té una altra accepció AcExp ‘preocupar’ (*amoïnar*²) —diferent de l’accepció ‘molestar’ (*amoïnar*¹)— que sí que té un alternant ergatiu pronominal: *amoïnar*² (‘preocupar’) vs. *amoïnar-se* (‘preocupar-se’) (cf. *DIEC2*, *DNV*, *DPUV*, *DUVC*, *DV*, *GDLC*). El *DUVC* no separa les dues accepcions de ‘molestar’ i ‘preocupar’ a l’entrada de l’única accepció del verb *amoïnar* no pronominal, però sí que identifica *amoïnar-se* amb ‘preocupar-se’.

Per tant, el fet que aquesta accepció de *molestar* no participi en l'alternança causativa no és un comportament idiosincràtic d'aquest predicat, sinó d'un conjunt de verbs. Una possible explicació d'aquest fet és que tant aquesta accepció de *molestar* com la resta d'accepcions verbals incloses a (7) en realitat no formen construccions causatives de canvi d'estar (esdevenimentals complexes), sinó construccions d'activitat (esdevenimentals simples), semelfactives o no.¹¹ De fet, són verbs que no admeten una construcció resultativa (9a), indicadora d'un canvi d'estat resultant; i si l'admeten és perquè tenen una altra accepció que sí que és causativa de canvi d'estat, la qual pot ser sinònima de l'accepció de *molestar* 'enutjar' (9b) —vegeu la nota 9, la definició de (19) i els exemples de (22)— o sinònima d'algun altre verb (9c) —vegeu la nota 10—, amb els corresponents alternants ergatius pronominals (12).

- (9) a. *estar o quedar {amoïnat¹ / destorbat¹ / empipat¹ / emprenyat¹ / importunat / -incordiat}
 b. estar o quedar {molest / empipat² / emprenyat² ['enutjat']}
 c. estar o quedar amoïnat² ['preocupat']

Aquest comportament contrasta amb el de les oracions d'altres verbs psicològics amb acusatiu experimentador que admeten la construcció resultativa encara que no tinguin un alternant ergatiu pronominal, com *apesarar*, *captivar*, *encisar* o *fascinar*. Són verbs AcExp(ce), que formen oracions amb un acusatiu experimentador, però un experimentador que no pot desencadenar el procés de canvi d'estat tot sol o per si sol en un altre alternant ergatiu del verb, sense el concurs inicial d'una causa externa (ce).¹² Permeten que *algú pugui estar o quedar* {*apesarat* / *captivat* / *encisat* / *fascinat*} encara que no acceptin que *algú es pugui* {*apesarar* / *captivar* / *encisar* / *fascinar*} [tot sol, per si sol].

Si s'accepta que l'accepció del verb recollida a (7) participa en una construcció esdevenimental simple d'activitat, es confirma la tendència de *molestar* a canviar el significat del verb (SVb) quan varia de configuració sintàctica. Cal anar amb compte, però, amb alguns exemples recollits dins d'aquesta accepció transitiva en determinats diccionaris (*DEIEC*, *DIEC2*, *DMLC*, *GDLC*, *GD62*), com *Aquest mal em molesta molt* o *Els colls alts em molesten*: es refereixen a sensacions físiques desagradables, no

11. Agraïixo a un dels avaluadors de l'article aquesta observació, que considero especialment rellevant.

12. Les oracions d'aquests verbs no poden participar en l'alternança causativa perquè l'esdeveniment no es pot concebre com a causat internament —que és el que indicaria el verb ergatiu pronominal—, un dels dos elements necessaris que, segons Masullo (1999), fan falta perquè un predicat pugui participar-hi. L'altre element necessari és que l'esdeveniment es pugui iniciar per una força inanimada (cf. també Rosselló 2008: §§ 13.3.6.3; Abrines 2016).

admeten un agent i presenten vacil·lació de règim. No els estudio en aquest article i els deixo pendents d'una recerca futura. L'accepció de *molestar* de (7) pot expressar l'activitat d'un agent com una acció externa sense un efecte segur (10a), a diferència de verbs amb semàntica més lligada al seu efecte en l'experimentador (10b) o pròpiament psicològica, fet que també s'esdevé amb l'accepció de *molestar* 'enutjar' (10c). En conseqüència, en lloc de (7), una definició més coherent amb les característiques d'una construcció d'activitat podria ser la d'(11).

- (10) a. L'Arnau {molesta / amoïna¹ / destorba¹ / empipa¹ / empenya¹ / importuna / -incordia} els nens, però els nens se'n riuen. [*lectura possible*]
 b. #L'Arnau {desanima / esparvera / horroritza} els nens, però els nens se'n riuen.
 c. #L'Arnau {molesta / empipa² / empenya² / fa enfadar / enutja / incomoda / ofèn} els nens, però els nens se'n riuen.
- (11) *molestar* 'fer una acció que pot ser molesta, amoïnar¹, destorbar¹, empipar¹, empenyar¹, importunar, -incordiar' [*construcció d'activitat*]

Un cop definida l'accepció transitiva de *molestar* que recullen molts diccionaris (7) —redefinida a (11)—, cal buscar altres possibles SVb del verb. Seguint la descripció de la majoria de diccionaris, l'altre SVb característic l'aporta la forma ergativa *molestar-se*, que pot semblar una accepció ergativa pronominal inherent (sense alternant causatiu amb el mateix SVb), segons aquests diccionaris. Està relacionada amb una *molèstia* entesa com una 'ofensa', o l'adjectiu *molest* de la definició 'esdevenir molest' com a 'esdevenir ofès'. Però si fem una anàlisi de diverses oracions amb *molestar-se*, comprovem que *molestar-se* pot tenir sovint un sentit més atenuat i més pròxim a 'enfadar-se, enutjar-se o incomodar-se', i no sempre és 'ofendre's'.¹³ L'adjectiu *molest* de la definició general 'esdevenir molest' pot tenir matisos diversos entre els diferents sinònims d'aquesta accepció verbal (12). A més, els verbs *empipar-se* i *empenyar-se*, accepcions ergatives pronominals alternants dels verbs *empipar²* i *empenyar²* (cf. la nota 9), són sinònims del verb ergatiu pronominal *enfadar-se*, en un registre diferent. De vegades no és fàcil destriar entre el sentit de *molestar-se* com a 'enfadar-se, enutjar-se' i com a 'ofendre's': sembla que 'empipar-se, empenyar-se, enfadar-se, enutjar-se, incomodar-se' és d'interpretació més general i gairebé sempre pot ser interpretada una oració de *molestar-se* amb aquest sentit (13a-c); en canvi, altres vegades es pot interpretar com a 'ofendre's', sense excloure el sentit general d' 'empipar-se, empenyar-se, enfadar-se, enutjar-se, incomodar-se' (13d).

13. Aquest sentit més atenuat apareix en algun diccionari com el *GDLC*, que defineix aquesta accepció verbal de la manera següent: 'ofendre's lleugerament, picar-se'.

- (12) *molestar-se* ‘esdevenir molest, empipar-se, empenyar-se, enfadar-se, enutjar-se, incomodar-se, ofendre’s’ [*construcció ergativa pronominal*]
- (13) a. Guardiola: «Si algú es molesta per la meva participació al procés és problema seu» (*Nació Digital*, 8 de setembre del 2015, titular)
 b. [...] de vegades s’ha molestat o enfadat si els amics li han pres el pèl amablement. (Young *et alii* 2010: 75)
 c. No li heu dit res i per això s’ha molestat. (*DIEC2*)
 d. No et molestis per la seva actitud: sol ser poca-solta amb tothom. (*DUVC*)

Com s’ha vist a l’apartat §1, i a diferència del que es pot deduir de les entrades del verb a la majoria de diccionaris, la *GIEC* (§21.5c) defensa que *molestar* presenta una accepció específica que participa en l’alternança causativa, és a dir, una accepció AcExp amb alternant ergatiu pronominal, amb les corresponents accepcions a l’actual *DIEC2*: **1** 2 *v. tr.* (‘fer que (algú) se senti ofès’) i **1** 3 *intr. pron.* (‘sentir-se ofès’), respectivament.

El verb *molestar* té una accepció transitiva de sentit causatiu (i la corresponent pronominal no transitiva de sentit incoatiu) quan significa ‘contrariar, fer enfadar’: *Aquestes insinuacions l’han molestat / S’ha molestat per aquestes insinuacions.* (*GIEC* §21.5c)

La definició del verb a la *GIEC* com a ‘contrariar, fer enfadar’ mereix un comentari. Com a sinònims de l’accepció AcExp del verb *molestar*, que participa en l’alternança causativa, cal esperar que aquests verbs sinònims també hi participin, seguint el mateix raonament utilitzat per als verbs sinònims de l’accepció de *molestar* definida a (11), que en aquest cas no participen en l’alternança causativa. Pel que fa a *contrariar*, la majoria de diccionaris —fins i tot el *DIEC2*— no recullen una accepció ergativa pronominal del verb (cf. *DCVB*, *DEIEC*, *DIEC2*, *DMLC*, *DNV*, *DUVC*, *DV*, *GDLC*, *GD62*), probablement per centrar-se en accepcions de *contrariar* relacionades amb ‘anar en contra; contradir; oposar-se a un desig, una intenció o un propòsit’ (tot i que una de les accepcions del *DEIEC* és ‘causar un desplaer a [algú]’ i una del *DUVC* és ‘disgustar’), en què el verb es comporta com a AcExp(ce). Però la segona accepció de *contrariar* al *DDLC* com a ‘enutjar’ (14) és coherent amb la definició de *molestar* a la *GIEC* com un sinònim de *contrariar*, com un verb AcExp, que participa en l’alternança causativa (15).

- (14) $[N_1/Vinf_{ij}/que Vsubj_{ij} VN_{2i}] \Leftrightarrow [N_{2i} V_{PRON} que Vsubj_{ij}] (N_1[humà, fet, circumstància]; N_2[humà])$ Enutjar^t \Leftrightarrow Enutjar-se. (*DDLC*: s. v. **contrariar 2**)

- (15) a. Sembla que això l’ha contrariat. Ja li puja la mosca al nas. (Ribé 1968: 113)
 b. En Caratallada es va contrariar i va mostrar un to molest. (Esteve 2015: 239)

Pel que fa a la definició de *molestar* com a ‘fer enfadar’, és significatiu que la *GIEC* utilitzi la perífrasi causativa *fer enfadar* per definir el verb, en lloc de *enfadar*. Els parlants solen utilitzar el verb *enfadar-se* ‘esdevenir enfadat’ com a ergatiu pronominal inherent —sense alternant AcExp—, i recorren a la perífrasi causativa (*fer enfadar*) per a l’ús causatiu del verb (16), és a dir, com un verb que no participa en l’alternança causativa (16b)/(17) (cf. Royo 2017; Roigé 2023).¹⁴ Aquesta és una diferència amb els verbs *empipar-se* i *emprenyar-se*, que participen en l’alternança causativa perquè tenen una accepció AcExp ‘enutjar’: *empipar*², *emprenyar*² (‘enutjar’) vs. *empipar-se*, *emprenyar-se* (‘esdevenir enutjat’) (18).¹⁵

- (16) a. DeSantis fa enfadar Trump amb la resposta a la seva possible imputació [*titular*] (*La Vanguardia*, 21 de març del 2023, 8)
b. I jo et vaig fer enfadar molt un dia perquè et vaig dir que per tu la religió era un fet social. En realitat, jo repetia una frase que li havia sentit dir al pare, però tu et vas enfadar de veres i vam estar dues o tres setmanes sense parlar-nos. (Capmany 1982: 120)
- (17) a. ?La Maria enfada l’Arnau vs. La Maria fa enfadar l’Arnau. [?construcció causativa vs. perífrasi causativa]
b. L’Arnau s’enfada. [construcció ergativa pronominal² no inherent vs. inherent]
- (18) a. La Maria {empipa² / emprenya²} l’Arnau. [construcció causativa]
b. L’Arnau {s’empipa / s’emprenya} [construcció ergativa pronominal no inherent]

Com a alternant causatiu de la construcció ergativa pronominal *molestar-se* (12), a (19) recullo l’accepció AcExp del verb *molestar*, amb els exemples de (4b) i (5a), repetits a (20).

- (19) *molestar* ‘causar molèstia, empipar², emprenyar², fer enfadar, enutjar, incomodar, ofendre’
[construcció causativa]

14. El *DIEC2* i el *DUVC* recullen el verb *enfadar* només en la versió pronominal *enfadar-se*. En canvi, uns quants diccionaris accepten també la versió transitiva del verb: el *DNV*, ‘causar enfadament, afectar desagradablement’, sense exemples d’ús transitiu; el *DPUV*, ‘causar irritació, disgust (a algú)’, sense exemples d’ús transitiu; el *DV* i el *GDLC*, ‘enutjar’, sense exemples (consulta del *GDLC*: abril del 2023; en el moment de publicar aquest article l’entrada ha canviat); i el *DCVB*, ‘enutjar, causar molèstia’, amb l’exemple *La minyona comensa a plorar ab tal forma que los vingué a enfadar*, doc. a. 1561 (Hist. Sòller, II, 768). El *DMLC* i el *GD62* donen una accepció transitiva de *enfadar* ‘enutjar’, a més de la corresponent pronominal, però amb un exemple en què s’utilitza la perífrasi causativa: *No feu enfadar l’àvia* (*DMLC*) i *Fer enfadar la nena* (*GD62*).

15. Cf. la nota 9. Segons el *DLE*, el verb *enfadar* de l’espanyol accepta l’accepció AcExp: «*enfadar* 1. tr. Causar enfado» (*DLE*).

- (20) a. Aquestes insinuacions l'han molestat. (*GIEC* §21.5c)
 b. Les vostres paraules m'han molestat profundament. (*DIEC2* [maig 2022]: s. v. **molestar** 2 v. tr.)

A diferència de *enfadar* (sinònim de *molestar* com a *fer enfadar*), els altres sinònims de *molestar* de (19) —*empipar*², *emprenyar*², *enutjar*, *incomodar* i *ofendre*— participen en l'alternança causativa amb els corresponents verbs ergatius pronominals (12). Per tant, són dades que remarquen la participació de *molestar* en l'alternança causativa: cf. els exemples de la *GIEC* de (5), repetits a (21).

- (21) a. Aquestes insinuacions l'han molestat.
 b. S'ha molestat per aquestes insinuacions.

(*GIEC*: §21.5c)

La *GIEC* (§21.4.5) anomena aquesta alternança com a *alternança inacusativa/causativa*, tenint en compte la caracterització de tots dos alternants de (21): causatiu el de (21a) i inacusatiu el de (21b). Seguint Levin & Rappaport Hovav (1995), Cabré & Mateu (1998: 75) l'anomenen *alternança causativa / incoativa / estativa*, considerant que hi ha un tercer alternant estatiu. L'alternant estatiu expressa l'estat final d'un canvi (oració resultativa): *estar o quedar* {*molest / empipat / emprenyat / enfadat / enutjat / incomodat / ofès*} (22).

- (22) a. Puigverd està molest perquè els lectors no havien entès la paròdia de l'estil de Bernat Metge en la darrera novel·la que havia publicat. (Maestre 2007: 599)
 b. Tothom ha quedat entre admirat i una mica inquiet, i potser molest. (Salvat 2019: 185)

3. L'ACCEPCIÓ ESTATIVA DE MOLESTAR

Però la capacitat semàntica de *molestar* no acaba aquí. Hi ha unes altres accepcions possibles del verb que justifiquen que participi en oracions estatives amb un experimentador amb cas datiu, que es construeixen com el grup de predicats psicològics de *agradar* o verbs DatExp (cf. Cabré & Mateu 1998; Ramos 2004, Rosselló 2008; Cuervo 2010),¹⁶ amb una interpretació estativa que està facilitada per un ordre

16. En canvi, Acedo-Matellán & Mateu (2015) proposen per a l'espanyol que quan els verbs psicològics com *molestar*—que tradicionalment han regit acusatiu— es construeixen amb un experimentador datiu formen oracions que no tenen una estructura inacusativa estativa, com les que formen els verbs DatExp, sinó una altra d'inergativa estativa.

oracional objecte-verb-subjecte (OVS)¹⁷ i un temps verbal imperfectiu (cf. Royo 2020, 2021a): vegeu els exemples de (2), repetits a (23).

- (23) a. A la veïna li molesta el soroll del bar. (*GIEC*: §21.5c)
b. Li molesta que fumi? (*DIEC2*: s. v. **molestar 2** v. *intr.*)
c. A la Joana li molesta la música de la discoteca. (*DNV*: s. v. **molestar 2**. v. *intr.*)
d. A la Maria li molesta la música estrident. (*GDLC*: s. v. **molestar 1**. 2. *intransitiu*)

Abans de publicar-se la *GIEC*, autors com Cabré & Mateu (1998), Hernanz (2008: §§ 1.3.3.2), Solà (2008: §S 21.5.2b) o Mas & Vilagrasa (2012: 488), entre d'altres, van esmentar el verb *molestar* —juntament amb altres verbs psicològics del català que tradicionalment han regit acusatiu— com un predicat que pot regir datiu, en un debat obert amb altres lingüistes que s'hi van manifestar en contra: Badia *et alii* (2004: 312, 865), Ruaix (1994: 84), el *NDA* (p. 213) —del mateix Ruaix— o Paloma & Rico (2008: 65). Tenint en compte que hi ha arguments per defensar que es tracta d'un canvi sintàctic per evolució interna de la llengua, Mestres *et alii* (2009: §xx 3.1.2) proposaven d'acceptar el doble règim de molts d'aquests verbs —entre els quals hi ha *molestar*— «fins que l'IEC s'hi pronuncïi explícitament».¹⁸

Sense rebutjar l'aportació de Cabré & Mateu (1998) sobre la diferència sintactico-semàntica de les dues configuracions sintàctiques d'aquests verbs psicològics, amb acusatiu i amb datiu, Ginebra (2003: §4.3) també es mostra en contra del règim datiu en el cas de *molestar*. A més, afirma que

resulta simptomàtic que gairebé tots els verbs afectats per la doble configuració potencial tenen un correlat castellà del mateix tipus lèxic: *molestar*, *preocupar*, *sorprendre*, *perjudicar*, *compensar*, *apassionar*, *atreure*, *afectar*, *entusiasmar*, *obsessionar*, etc. En canvi, no solen mostrar la mateixa tendència a admetre el datiu els verbs que no tenen correlat del mateix radical: *aclaparar*, *atabalar*, *esglaiar*, *esparverar*, *esverar*, *neguitejar*, etc. Com se sap, la interferència entre dos idiomes es produeix més fàcilment amb les peces lèxiques que comparteixen.

En aquest sentit, seria interessant estudiar si amb altres ítems lèxics sinònims de *molestar* —sovint d'ús dialectal— que no coincideixin amb una arrel similar d'un ítem de l'espanyol es manifestaria una resistència a la construcció amb datiu en contextos similars: *boixar*, *empudegar*, *enguiscar*, *ennuegar*, *enquetiar*, *llandar*, *xeringar*...

17. Amb una duplicació de clític obligatòria quan l'experimentador amb cas datiu està representat per un sintagma ple. En aquest article utilitzo les sigles SVO i OVS tenint en compte que «O» pot referir-se tant a l'objecte directe com a l'objecte indirecte.

18. Per als resultats d'estudis basats en el *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana (CTILC)* sobre el règim en les ocurrences del verb *molestar*, vegeu Morant (2008: 401-410) i Lorente (2019: 365, nota 1). Morant (2008: 598-599) hi afegeix les dades d'un corpus oral obtingut a partir d'enquestes dialectals.

(cf. *DIEC2* i *DNV*); deixo el tema obert a la recerca. Cal tenir en compte que Ginebra reconeix que hi pot haver algun mecanisme intern del català que faciliti la construcció amb datiu d'un verb com *molestar*: segons Ginebra & Montserrat (2002: 45), no és el mateix fenomen l'oració *El Joan li ajuda* que l'oració *Li molesta que parlis*, ja que en l'exemple amb el verb *molestar* «a més de la pressió del castellà, hi influeix la predisposició del sistema català». ¹⁹

Tenint en compte la *GIEC* (§21.5c), l'actualització del *DIEC2* d'abril del 2017 introdueix per primera vegada en el diccionari normatiu l'accepció estativa de *molestar* amb experimentador datiu, i hi fa un contrast amb l'accepció tradicional transitiva amb experimentador acusatiu (24). D'una banda, com s'ha vist a (6), a les definicions s'hi recull clarament la semàntica estructural diferenciada de totes dues accepcions, com a esdevenimental a (24a) —‘donar, causar, molèstia’— i com a estativa a (24b) —ésser una molèstia—, tot i que no s'hi afegeix cap informació addicional enciclopèdica, idiosincràtica o lèxica del verb. De l'altra, l'ordre oracional dels exemples és invers, SVO a (24a) i OVS a (24b): l'ordre neutre SVO facilita la lectura esdevenimental i l'ordre neutre OVS, l'estativa (cf. Royo 2021a), com en els exemples de (3). És un tractament similar al que reben aquestes dues accepcions del verb a les versions actualitzades en línia del *DNV* (25) i del *GDLC* (26). ²⁰

(24) a. **1** *I* *v. tr.* [LC] Donar, causar, molèstia (a algú). *Si reposa, no el vull molestar; ja tornaré més tard.* [...]

b. **2** *v. intr.* [LC] Ésser una molèstia per a algú. *Li molesta que fumi?*

(*DIEC2* [abril 2017]: s. v. ***molestar*** (a) **1** *I* *v. tr.* i (b) **2** *v. intr.*)

(25) a. **1**. *v. tr.* Causar molèstia. *No molestes els veïns, que volen dormir.* [...]

b. **2**. *v. intr.* Resultar molesta, una cosa, a algú. *A la Joana li molesta la música de la discoteca.*

(*DNV*: s. v. ***molestar*** (a) **1**. *v. tr.* i (b) **2**. *v. intr.*)

(26) a. **1**. *I. transitiu* Donar, causar, molèstia (a algú). *Si reposa, no el vull molestar; ja tornaré més tard.* [...]

b. **1**. *2. intransitiu* Ésser una molèstia per a algú. *A la Maria li molesta la música estrident.*

(*GDLC*: s. v. ***molestar*** (a) **1**. *I. transitiu* i (b) **1**. *2. intransitiu*)

19. La inestabilitat del verb *ajudar*, que en llatí codificava el seu complement amb datiu, ha perdurat fins al català actual (cf. l'entrada del verb al *DCVB*; Par 1923: §365; Ramos 2005: 101; Solà 2007: 174-175; Morant 2008: 209-234; Pineda 2016: §5.2.5, 2020).

20. Com s'ha recollit a la nota 2, el *DEIEC* no diferencia tan clarament la definició de totes dues accepcions, tot i que remarca el canvi d'ordre oracional en els exemples.

Un exemple d'aquesta construcció estativa amb experimentador datiu és l'oració de Solà (2009: §54.1) de (3a), que repeteixo a (27a), juntament amb els altres exemples de (27b-d).

- (27) a. A la Maria *li molesten* els nens ('li són una molèstia, no els suporta, no és criaturera'). (Solà 2009: §54.1)
b. M'assec a un cantó, i animo l'equip del Lass. Veig que li molesta, però a mi no em molesta que li molesti. (Bonany 2014: 58)
c. Li molesten les persones que sempre opinen de tot? (Clavijo & Vecino 2004: 398)
d. [...] el que està acostumat a portar la roba neta li molesten les llànties i no hi pot con- viure. (Garcia-Sedas 1997: 81)

Les oracions de (27) reben la interpretació de (28): *molestar* 'ser molest, desagrader, desplaure', com una accepció DatExp.

- (28) *molestar* 'ser molest, desagrader, desplaure' [*construcció estativa*]
= 'ser o resultar {molest / desagradable / desplaent}'

Aquesta accepció DatExp de *molestar* no segueix l'ús tradicional del verb amb experimentador acusatiu. S'hi ha desenvolupat un procés similar, però amb semàntica inversa, al del verb *encantar* en l'accepció amb experimentador datiu 'agradar molt': cf. *GIEC* (§21.5a), Royo (2021b), i les accepcions corresponents al *DNV*, *DPUV*, *DV*, *GDLC* i *GD62*.²¹

L'accepció DatExp *molestar* 'ser o resultar {molest / desagradable / desplaent}' presenta el comportament característic dels verbs DatExp de no poder expressar l'estat resultant d'un canvi o procés: **La Maria* {està / ha quedat} {molesta / desagradada / desplaçada}.²²

La *GIEC* (§21.5c) accepta una construcció estativa de *molestar* amb experimentador datiu i sense alternant ergatiu, definida com a 'ser molest a algú, fer nosa a algú'. Tot i que no inclou en la definició el concepte de 'desagradar', en un altre apartat la *GIEC* (§35.4.1.3a) afirma que *molestar* és semànticament proper a *no agradar*.

D'altra banda, [el verb *molestar*] presenta una accepció estativa i selecciona un complement de datiu quan significa 'ser molest a algú, fer nosa a algú': *A la veïna li molesta el soroll del bar*. Aquesta accepció estativa no té correlat pronominal. (*GIEC* §21.5c)

21. El *DIEC2* (a partir de la versió actualitzada d'abril del 2017), el *DEIEC*, el *DUVC* i el *NDA* també accepten aquest ús del verb *encantar* amb experimentador datiu, però amb una opcionalitat absoluta entre el datiu i l'acusatiu.

22. Per a la construcció resultativa amb *agradar-se de* o *desagradar-de*, vegeu Royo (2018: 127 [23]-[24]).

Partint de la definició de la *GIEC* ‘ser molest a algú, fer nosa a algú’, caldria esbrinar si hi ha dues possibles accepcions estatives de *molestar* amb experimentador datiu i un SVb diferenciat: l’accepció de (28), repetida a (29a), i l’accepció de (29b) (per a l’accepció ‘fer nosa, destorbar’),²³ exemplificades respectivament a (30a) i (30b).

- (29) a. *molestar* ‘ser molest, desagradar, desplaure’ [*construcció estativa*]
= ‘ser o resultar {molest / desagradable / desplaent}’
b. *molestar* ‘ser molest, ser una nosa o fer nosa, destorbar’ [*construcció estativa*]
= ‘ser o resultar {una molèstia o un impediment / una nosa / un destorb}’
- (30) a. Li molesten les mitges tintes, li agrada poc parlar. (Frontera 1988: 134)
b. Li va cridar l’atenció l’anell que duia al polze de la mà dreta. No li molestava per tocar tan bé com ho feia? (Punset 2015: 49)

L’accepció de (29a) és la que s’ha definit fins ara com a DatExp amb ordre neutre oracional OVS. L’accepció de (29b) necessitaria un estudi específic, que va més enllà de l’objectiu d’aquest treball. Caldria comprovar, per exemple, si amb aquest SVb diferent el subjecte se situa habitualment en posició neutra preverbal (ordre SVO) o postverbal (ordre OVS). A més, en l’accepció de (29b) el verb sovint va acompanyat amb l’especificació del lloc on està situat el subjecte oracional (31),²⁴ tot i que la presència d’un locatiu no és imprescindible: cf. els exemples de (32).

- (31) RUTH: M’ajudes? Aquí molesta. / *Va cap a la prestatgeria.* / ALBA: On la vols posar? (Garcia 2016: 81)

La diferència més evident entre totes dues possibles accepcions de (29) és que la construcció de (29b) ‘fer nosa’ sovint va acompanyada de la finalitat per a la qual el referent del subjecte constitueix un destorb, a través d’un adjunt oracional de finalitat (32), un subjecte que pot ser una entitat localitzada fora de l’experimentador (32a), o no (32b), o una entitat de possessió inalienable de l’experimentador (32c). Si apliquem aquesta construcció a un exemple de l’accepció (29a) ‘desagradar’ com el de (30a) —tant amb el verb *molestar* ‘desagradar’ com amb *agradar*—, comprovem que no l’admet (33a); i que desapareix aquesta restricció quan a l’oració hi ha un altre verb principal que admet un adjunt de finalitat i el verb *molestar* ‘desagradar’ forma part d’una clàusula subordinada (33b).

23. Cf. la nota 8. Vegeu també el *DNV*: s. v. *nosa* 1. f’Obstacle, impediment, molèstia; 2. *fer nosa loc. verb.* Molestar, destorbar. *Podeu quedar-vos, aquí no feu nosa.*

24. Cf. *DDLC*: s. v. *molestar* v. 6. [N_i V] (N_i[cos]) *Destorbar*^{ab}. Al mateix *DDLC* l’accepció *destorbar*^{ab} queda definida tenint present una localització: «[N_i V] [Un cos]_i ésser una nosa en un lloc».

- (32) a. En el moment d'entrar al garatge, l'home es va queixar que el cotxe de la veïna li molestava per maniobrar. (*Nació Digital*, 20 de maig del 2023)
b. La Dolors voldria explicar a la seva filla que la tremolor li molesta per escriure, no pas per fer ganxet. (Busquets 2006: 117)
c. La trunyella se li ha desfet, i els cabells llargs li molesten per servir, contínuament se'ls aparta de la cara i una altra criada l'ha renyat. (Escalas 2016: 259)
- (33) a. *Li molesten les mitges tintes per poder..., li agrada poc parlar per poder...
b. L'Alina era així: en tenia prou de no veure el que li molestava per poder-se dedicar a fer una altra cosa. (Carnicero Hernanz 2020: 165)

En canvi, totes dues accepcions admeten un adjunt oracional de causa, tant amb el sentit de 'desagradar' (34a) com amb el sentit de 'fer nosa' (34b).

- (34) a. Al nostre home, aquestes formes no li haurien molestat —com no li molesten «castañas» o «naranjas bolsa»— perquè el que li desagrada no és que el cartell no estigui en català. No va per aquí la cosa. (Monzó 2010: 176-177)
b. [...] a eixe veí el pi li «molestava» perquè li «tapava» les vistes. (*La Marina Plaça*, 23 d'agost del 2022)

4. L'ACCEPCIÓ PRONOMINAL DE *MOLESTAR* AMB SINTAGMA PREPOSICIONAL

Uns quants predicats psicològics que es comporten com a AcExp o com a ergatius pronominals tenen una altra accepció pronominal que regeix un sintagma preposicional (SPrep). Són verbs com *animar*, *molestar* o *preocupar*. Sembla que siguin accepcions alternants, però hi ha un canvi de SVb entre cadascun d'aquests verbs i el seu aparent alternant pronominal amb SPrep: *animar-se a* (+ oració d'infinitiu) 'decidir-se amb ànim' (35a), *molestar-se a* (+ oració d'infinitiu) 'prendre's la molèstia, dignar-se' (35b), *preocupar-se de* 'ocupar-se amb un interès especial' (35c).

- (35) a. Quan ja entra, nerviós, veu en l'entrevistadora una dona jove, oberta i somrient, i s'anima a ser sincer. (Vilà Santasusana & Castellà 2014: 65)
b. Abans d'arribar al seu pis la llum s'apaga, però ell ja no es molesta a tornar a prémer el botó. (Rocamora 2000: 151)
c. Ciceró es preocupa de definir l'amistat, de demostrar en quines condicions es desenvolupa i quins deures imposa. (Ciceró 1998: 16, nota 29)

En el cas que ens interessa —*molestar-se a* (+ oració d'infinitiu)—, hi ha diccionaris que defineixen aquesta accepció com a 'prendre's molèstia o la molèstia' (cf. *DCVB*, *DEIEC*, *DMLC*, *DNV*, *DUVC*, *GDLC*) o 'fer una cosa que causa molèstia' (*DPUV*, *DV*), encara que no tots els diccionaris la recullen (cf. *GD62*). El *DNV* en dona una segona accepció amb la definició següent: 'aplicar-se en l'execució d'una cosa, quan costa molt de treball o quan es pretén alleujar una altra persona'. En canvi, el *DIEC2* hi va introduir una modificació l'abril del 2017, en què aquesta accepció passa de la **2** a la **3** (en afegir-se com a accepció **2** la que regeix datiu) i s'hi canvia la definició, que queda com a 'dignar-se' (36).

- (36) a. **2** *intr. pron.* [LC] ***molestar-se a fer una cosa*** Fer una cosa que causa molèstia. *No s'ha molestat ni a venir-nos a saludar.* [abans d'abril 2017]
 b. **3** *v. intr. pron.* [LC] ***molestar-se a fer una cosa*** Dignar-se a fer-la. *No s'ha molestat ni a venir-nos a saludar.* [abril 2017]
 (*DIEC2*: s. v. ***molestar*** (a) **2** *intr. pron.* [abans d'abril 2017] i (b) **3** *v. intr. pron.* [abril 2017])

A més de la preposició *a* davant infinitiu, és possible trobar exemples en català del verb *molestar-se* que regeix la preposició *de* (37) o la preposició *en* (38).²⁵ En qualsevol cas, la substitució pronominal del SPrep és amb el clíctic *hi* (39).

- (37) a. Pollsmoor —ningú no es molesta de dir-ne la presó Pollsmoor— és un centre de confinament envoltat de grans murs, filferro espinós i torres de vigilància. (Coetzee 2010: 20)
 b. L'única raó perquè em molesto de tenir-hi tractes és la Dina. (Krauss 2012: 281)
- (38) a. S'asseu a l'espona del llit, però no es molesta en treure el cap al passadís. (Melchor 2017: 366)
 b. Amb tanta mestria que ni tan sols no es molesta en mirar. (Garrido 1996: 151)
- (39) a. La Nomi hauria hagut d'acotar el cap davant dels homes, però no s'hi va molestar. (Banghart 2018: 19)
 b. —Llavors li prepararé un caldet, encara que siguem a l'estiu. Això sempre va bé. / —No s'hi molesti, dona. (Sierra i Fabra 2010: 51)

25. Cal tenir en compte que davant infinitiu el català normatiu indica que és preferible en els registres formals canviar les preposicions *en* i *amb* per altres preposicions com *a* o *de* (cf. *GIEC* §26.5.2), i aquesta era l'única solució que es considerava normativa abans de la publicació de la *GIEC*.

Segons el *DLE*, a diferència del verb de l'espanyol *animarse a*, que regeix la preposició *a* (*Se animó a venir*), el verb *molestarse en* de l'espanyol regeix la preposició *en* (*Ni siquiera se molestó EN contestarme*).

Les oracions amb *molestar-se a* presenten dues característiques que diferencien aquesta accepció de l'accepció transitiva causativa (19) i de l'ergativa pronominal del mateix verb (12). En primer lloc, l'oració amb *molestar-se a* expressa una semàntica oracional volitiva de l'experimentador força transparent, que confirmen algunes proves d'agentivitat: pot formar oracions d'imperatiu (40a) i admet una clàusula de finalitat (40b); també passa el test amb *fer-ho* (40c), tot i que en aquest cas la referència oracional del pronom *ho* pot incloure el verb de l'oració principal (*ho fes = es molestés a contestar*) o només el verb de la clàusula subordinada (*ho fes = contestés*). En segon lloc, no és una construcció capaç d'expressar un canvi d'estat en l'experimentador (41a) i d'arribar a un estat resultant (41b) (construcció resultativa). La primera d'aquestes dues característiques també diferencia aquesta accepció de la transitiva d'(11) i de les estatives de (29).

- (40) a. Molesteu-vos a llegir els anuncis d'espectacles italians; veureu com hi abunda la importació francesa —tot i la gal·lofòbia. (Soldevila 1930: 5)
b. Vejam: un vell agent com Krisov fugir i es molesta a viatjar fins a l'Argentina per explicar-li que ha decidit fugir. Ens pren per imbècils? (Navarro 2010: 313)
c. No es molesta a contestar. Tampoc no m'esperava que ho fes. (Fernández 2008: 180)
- (41) a. *La Maria esdevé molesta/molestada a...
b. *La Maria {està / ha quedat} molesta/molestada a...

Els tres predicats de (35), juntament amb d'altres, formen un grup de verbs força heterogeni. Semblen equiparables als verbs antipassius de l'espanyol descrits per Masullo (1992) i definits per Armstrong (2016) com de natura inergativa defectiva. De fet, Armstrong reconeix l'heterogeneïtat d'aquest grup verbal de l'espanyol i, fins i tot, hi descriu un subgrup de verbs que són transitius actualment, però que canvien de SVb en una altra accepció quan prenen la forma intransitiva pronominal amb un complement oblic, com s'esdevé en els verbs de (35).²⁶

Com s'ha fet amb les altres accepcions de *molestar*, a (42) s'hi recull la informació corresponent a aquesta accepció pronominal amb SPrep.

- (42) *molestar-se a* 'prendre's la molèstia, fer una cosa que causa molèstia, dignar-se' [*construcció antipassiva / inergativa*]

26. Per a una breu informació i discussió sobre la possible estructura argumental de les oracions amb aquests verbs, vegeu Royo (2017: §6.4.4).

A més, es pot aplicar al predicat del català *molestar-se a* el que afirma Hernanz (1999: §36.2.2.3) sobre el corresponent verb de l'espanyol *molestarse en*. Forma part d'una llista reduïda de verbs que presenten el que Hernanz anomena *restricció de subjecte idèntic*, que exigeix un subjecte correferent en totes dues clàusules de l'oració composta: això s'esdevé amb una completiva d'infinitiu d'aquest predicat, en què el subjecte de la principal actua de controlador del subjecte de l'infinitiu de la subordinada (43a). En canvi, no admeten una oració completiva amb un verb conjugat perquè no poden participar en construccions en què el subjecte de l'oració principal i el de la subordinada no siguin idèntics (43b), ja que ningú no pot *molestar-se a* en alguna cosa que escapi de la seva esfera d'influència (cf. Hernanz 1999). És una restricció que no és present en altres accepcions de *molestar*, en què tots dos subjectes poden coincidir a no en una accepció causativa (44a-b); o quan l'argument controlador del subjecte de l'infinitiu de la subordinada és l'experimentador datiu, el datiu pot no coincidir amb el subjecte de la subordinada amb verb conjugat (45a-b). A conseqüència d'aquesta restricció, *molestar-se a* és un predicat incompatible amb infinitius en passiva (43c), a diferència de les altres dues accepcions de *molestar* (44c)-(45c).

- (43) a. La Maria s'ha molestat a recollir les cadires.
 b. *La Maria s'ha molestat que nosaltres recollíssim les cadires.
 c. *La Maria s'ha molestat a ser ajudada per la Cori.
- (44) a. Rebre aquest insult l'ha molestat profundament.
 b. Que rebis aquest insult l'ha molestat profundament.
 c. Ser atesa d'aquesta manera pel dependent l'ha molestat profundament.
- (45) a. A la Maria li molesta arribar suada a la feina a l'estiu.
 b. A la Maria li molesta que arribis suada a la feina a l'estiu.
 c. A la Maria li molesta ser observada per tothom quan arriba a la feina.

5. CONCLUSIONS

El verb *molestar* té la capacitat d'expressar continguts semàntics força variats, en l'intent de reflectir una experiència psicològica negativa que pot contenir matisos diferents. La riquesa i flexibilitat semàntiques de *molestar* afavoreixen la flexibilitat sintàctica del verb, en la cerca d'una configuració sintacticosemàntica o un significat de la construcció (SCt) que sigui compatible amb un canvi de significat lèxic del verb (SVb).

Una altra característica de *molestar* és que tendeix a tenir un SVb diferent per a cada construcció sintàctica i sembla que defuig les alternances verbals. Tot i això, hi ha un cas en què presenta una autèntica alternança, l'alternança causativa, entre l'accepció causativa 'fer enfadar, ofendre' i l'ergativa pronominal 'enfadar-se, ofendre's'.

En aquest article s'han analitzat cinc accepcions verbals de *molestar*, tres de les quals són en oracions amb un objecte experimentador: dues de transitives esdevenimentals amb experimentador acusatiu —caracteritzades com una construcció d'activitat la primera (46a) i com una construcció causativa de canvi d'estat la segona (46b)—, i una altra d'estativa amb experimentador datiu, tot i que aquesta última queda oberta a un estudi més aprofundit que avaluï una possible subdivisió (46c). Les altres dues accepcions són pronominals, amb experimentador subjecte: l'ergativa pronominal *molestar-se* (46d), com a alternant de l'accepció causativa (46b), i l'accepció *molestar-se a* (46e), que es diferencia de l'ergativa pronominal perquè mostra característiques agentives.

- (46) a. *molestar* 'fer una acció que pot ser molesta, amoïnar¹, destorbar¹, empipar¹, empenyar¹, importunar, -incordiar' [*construcció d'activitat*]
b. *molestar* 'causar molèstia, empipar², empenyar², fer enfadar, enutjar, incomodar, ofendre' [*construcció causativa*]
c. *molestar* 'ser molest, desagradar, desplaure' // *molestar* 'ser molest, ser una nosa o fer nosa, destorbar²' [*construcció estativa*]
d. *molestar-se* 'esdevenir molest, empipar-se, empenyar-se, enfadar-se, enutjar-se, incomodar-se, ofendre's' [*construcció ergativa pronominal*]
e. *molestar-se a* 'prendre's la molèstia, fer una cosa que causa molèstia, dignar-se' [*construcció antipassiva / inergativa*]

En una oració com la de (47), hi ha quatre de les cinc accepcions esmentades: per ordre d'aparició, l'ergativa pronominal, la primera accepció transitiva esdevenimental, l'estativa i l'accepció *molestar-se a* en darrer lloc. S'hi pot comprovar tant la flexibilitat semàntica i sintàctica del verb com la resistència a presentar alternants amb el mateix SVb.

- (47) La Cori es molesta quan la molesten i li molesta que hagi de molestar-se a fer tot això.
 's'enfada' 'importunen' 'desagrada' 'prendre's la molèstia'

Per a futures recerques, ja s'ha esmentat la conveniència d'una anàlisi més aprofundida de les possibles accepcions estatives amb experimentador datiu de *molestar*, com també si el fet de ser un verb amb la mateixa arrel lèxica que el seu correlat en espanyol facilitaria la construcció amb datiu per una interferència d'aquesta llengua

(cf. Ginebra 2003). Igualment, seria convenient estudiar la vacil·lació de règim que presenta el verb quan es refereix a sensacions físiques desagradables en oracions com *Aquest mal em molesta molt* o *Els colls alts em molesten*; són exemples recollits al *DEIEC*, el *DIEC2*, el *DMLC* i el *GDLC*, on queden etiquetats com a oracions transitives.

CARLES ROYO

Universitat Rovira i Virgili

carles.royo@urv.cat

ORCID 0000-0003-3071-0145

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ABRINES, Bartomeu (2016) *Els verbs de canvi d'estat i l'alternança causativa en català*, tesi doctoral, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona.
- ACEDO-MATELLÁN, Víctor & Jaume MATEU (2015) «Los verbos psicológicos: raíces especiales en estructuras corrientes», dins R. Marín (ed.), *Los predicados psicológicos*, Madrid, Visor Libros, p. 81-109.
- ARMSTRONG, Grant (2016) «Towards a theory of pronominal verb constructions in Spanish», dins A. Cuza, L. Czerwionka & D. Olson (ed.), *Inquiries in Hispanic Linguistics: From theory to empirical evidence*, Amsterdam/Filadèlfia, John Benjamins, p. 21-38.
- BADIA, Jordi, Núria BRUGAROLAS, Rafael TORNÉ & Xavier FARGAS (2004 [1a ed. 1997]) *El llibre de la llengua catalana. Per a escriure correctament el català*, 3a ed., Barcelona, Castellnou.
- BELLETTI, Adriana & Luigi RIZZI (1988) «Psych-Verbs and Theta-Theory», *Natural Language and Linguistic Theory*, 6(3), p. 291-352.
- BOUCHARD, Denis (1992) «Psych Constructions and Linking to Conceptual Structures», dins P. Hirschbühler & K. Koerner (ed.), *Romance Languages and Modern Linguistic Theory*, Amsterdam/Filadèlfia, John Benjamins, p. 25-44.
- CABRÉ, Teresa & Jaume MATEU (1998) «Estructura gramatical i normativa lingüística: a propòsit dels verbs psicològics en català», *Quaderns. Revista de traducció*, 2, p. 65-81.
- CUERVO, M. Cristina (2010) «La estructura de expresiones con verbos livianos y experimentante», dins M. Luján & M. Groppi (ed.), *Cuestiones gramaticales del español. Últimos avances*, Santiago de Chile, ALFAL, p. 194-206.

- DCVB = A. M. ALCOVER & F. B. MOLL (1862-1932) *Diccionari català-valencià-balear*, Palma, Editorial Moll, 10 vol. [En línia: <<http://dcvb.iecat.net/>>, projecte d'informatització: Institut d'Estudis Catalans (2002).]
- DDLC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016) *Diccionari descriptiu de la llengua catalana*. [En línia: <<https://dcc.iec.cat/ddlci/scripts/index.html>>.]
- DEIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2023) *Diccionari essencial de la llengua catalana*. [En línia: <<https://deiec.iec.cat/>>.]
- DIEC2 = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2007 [1a ed. 1995]) *Diccionari de la llengua catalana*, 2a ed., Barcelona, Institut d'Estudis Catalans / Enciclopèdia Catalana / Edicions 62. [En línia: <<http://dlc.iec.cat/>>.]
- DLE = REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2014 [1a ed. 1780]) *Diccionario de la lengua española*, 23a ed., Madrid, Espasa Calpe. [En línia: <<http://dle.rae.es/?w=diccionario>>.]
- DMLC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2001) *Diccionari manual de la llengua catalana*, Barcelona, Edicions 62 / Enciclopèdia Catalana / Institut d'Estudis Catalans.
- DNV = ACADEMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2014) *Diccionari normatiu valencià*, València, Acadèmia Valenciana de la Llengua. [En línia: <<http://www.avl.gva.es/lexicval/>>.]
- DPUV = J. LACREU (dir.) (2001 [1a ed. 1998]) *Diccionari pràctic d'ús del valencià*, 3a ed., Alzira, Bromera.
- DUVC = J. GINEBRA & A. MONTSERRAT (2009 [1a ed. 1999]) *Diccionari d'ús dels verbs catalans. Règim verbal i canvi i caiguda de preposicions*, 2a ed., Barcelona, Educaula.
- DV = J. LACREU (dir.) (1995) *Diccionari valencià*, València/Alzira, Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació i Ciència / Bromera.
- FULLANA, Olga (1994-1995) «Els noms psicològics en català: un estudi descriptiu». *Llengua & Literatura*, 6, p. 173-200.
- GDLC = ENCICLOPÈDIA CATALANA (1998) *Gran diccionari de la llengua catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana. [En línia: <<http://www.diccionari.cat/>>.]
- GD62 = LL. LÓPEZ DEL CASTILLO (cur.) (2000) *Gran diccionari 62 de la llengua catalana*, Barcelona, Edicions 62.
- GIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016) *Gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. [En línia: <<https://giec.iec.cat/>>.]
- GINEBRA, Jordi (2003) «El règim verbal i nominal». Informe elaborat per encàrrec de l'Institut d'Estudis Catalans (Oficina de Gramàtica de la Secció Filològica) el maig del 2003, i un suplement datat el juliol del 2003, treball inèdit.
- GINEBRA, Jordi (2015) «Neologia i gramàtica: entre el neologisme lèxic i el neologisme sintàctic», *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 59, p. 137-157.

- GINEBRA, Jordi & Anna MONTSERRAT (2002) «Sobre el règim del verb “interessar”», *Llengua i Ús*, 25, p. 44-48.
- GOLDBERG, Adele E. (1995) *Constructions. A Construction Grammar Approach to Argument Structure*, Chicago/Londres, University of Chicago Press.
- GRIMSHAW, Jane (1990) *Argument Structure*, Cambridge (Mass.), MIT Press.
- GUTIÉRREZ ORDÓÑEZ, Salvador (1999) «Los dativos», dins I. Bosque & V. Demonte (dir.), *Gramática Descriptiva de la Lengua Española II*, Madrid, Espasa, 3 vol., p. 1854-1930.
- HERNANZ, M. Lluïsa (1999) «El infinitivo», dins I. Bosque & V. Demonte (dir.), *Gramática Descriptiva de la Lengua Española II*, Madrid, Espasa, 3 vol., p. 2197-2356.
- HERNANZ, M. Lluïsa (2008 [1a ed. 2002]) «L'oració», dins J. Solà, M. R. Lloret, J. Mascaró, M. Pérez Saldanya (dir.), *Gramàtica del català contemporani II*, 4a ed., Barcelona, Empúries, 3 vol., p. 993-1073.
- JANÉ, Albert (1980) «Destorbar i fer nosa», *Avui*, 24/05/1980.
- LEVIN, Beth & Malka RAPPAPORT HOVAV (1995) *Unaccusativity. At the syntax-lexical semantics interface*, Cambridge (Mass.), MIT Press.
- LORENTE, Mercè (2019) «Sobre l'alternança acusatiu/datiu de verbs psicològics», *Estudis Romànics*, 41, p. 363-371.
- MAS, Marta & Albert VILAGRASA (2012) *Gramàtica catalana de la A a la Z*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MASULLO, Pascual José (1992) «Antipassive constructions in Spanish», dins P. Hirschbühler & K. Koerner (ed.), *Romance Languages and Modern Linguistic Theory*, Amsterdam/Filadèlfia, John Benjamins, p. 175-194.
- MASULLO, Pascual José (1999) «La interfaz léxico-sintaxis: presencia y ausencia del clítico *se* en construcciones inacusativas», treball inèdit, Universidad Nacional del Comahue / University of Washington.
- MESTRES, Josep M., Joan COSTA, Mireia OLIVA & Ricard FITÉ (2009 [1a ed. 1995]) *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*, 4a ed., Vic/Barcelona, Eumo / Associació de Mestres Rosa Sensat / Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra.
- MORANT, Marc (2008) *L'alternança datiu/acusatiu en la recció verbal catalana*, tesi doctoral, Universitat de València.
- NDA = RUAIX, Josep (2011) *Nou diccionari auxiliar. Repertori lexicogràfic d'interferències en el català d'avui; dubtes, incorreccions, preferències i remarques lingüístiques*, Barcelona, Claret.
- PALOMA, David & Albert RICO (2008) *Diccionari de dubtes i barbarismes*, Barcelona, Edicions 62 / Proa.

- PAR, Anfós (1923) *Sintaxi catalana segons los escrits en prosa de Bernat Metge (1398)*, Halle (Saale), Verlag von Max Niemeyer.
- PINEDA, Anna (2016) *Les fronteres de la (in)transitivitat. Estudi dels aplicatius en llengües romàniques i basc*, Barcelona, Institut d'Estudis Món Juïc.
- PINEDA, Anna (2020) «From dative to accusative. An ongoing syntactic change in Romance», *Probus. International Journal of Romance Linguistics*, 32(1), p. 129-173.
- RAMOS, Joan Rafael (2004) «El règim verbal: Anàlisi contrastiva català-castellà», dins C. Calvo, E. Casanova & F. J. Satorre (ed.), *Lingüística diacrònica contrastiva*, València, Universitat de València, p. 119-139.
- RAMOS, Joan Rafael (2005) «El complement indirecte: l'alternança datiu / acusatiu», *Estudis Romànics*, 27, p. 93-112.
- ROIGÉ, Anna (2023) *Ús dels verbs enfadar, estranyar, preocupar i sorprendre. Estudi de corpus en premsa escrita (2012-2016)*, treball de fi de grau, Universitat Rovira i Virgili.
- ROSSELLÓ, Joana (2008 [1a ed. 2002]) «El SV, I: Verbs i arguments verbals», dins J. Solà, M. R. Lloret, J. Mascaró & M. Pérez Saldanya (dir.), *Gramàtica del català contemporani II*, 4a ed., Barcelona, Empúries, 3 vol., p. 1853-1949.
- ROYO, Carles (2017) *Alternança acusatiu/datiu i flexibilitat semàntica i sintàctica dels verbs psicològics catalans*, tesi doctoral, Universitat de Barcelona.
- ROYO, Carles (2018) «Els verbs psicològics pronominals catalans i l'alternança emotiva/volitiva», *Études Romanes de Brno*, 39(1), p. 115-138.
- ROYO, Carles (2020) «The accusative/dative alternation in Catalan verbs with experiencer object», dins A. Pineda & J. Mateu (ed.), *Dative constructions in Romance and beyond*, Berlin, Language Science Press, p. 371-393.
- ROYO, Carles (2021a) «Experimentador acusatiu i experimentador datiu: un contrast entre oracions alternants», *Estudis Romànics*, 43, p. 35-58.
- ROYO, Carles (2021b) «El règim i les accepcions del verb *encantar*», dins Miquel Àngel Pradilla (coord.), *De llengua i societat. De la proposta fabriana a la reforma normativa de l'IEC*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 237-246.
- ROYO, Carles (2023) «Verbs psicològics transitius amb subjecte experimentador», *Zeitschrift für Katalanistik*, 36, p. 121-164.
- RUAIX, Josep (1994) *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui / I*, Moià, Ruaix.
- RUWET, Nicolas (1993) «Les verbes dits psychologiques: trois théories et quelques questions», *Recherches linguistiques de Vincennes*, 22, p. 95-124.
- SOLÀ, Joan (2007 [1a ed. 1994]) *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*, 4a ed., Barcelona, Empúries.

- SOLÀ, Joan (2008 [1a ed. 2002]) «Les subordinades de relatiu», dins J. Solà, M. R. Lloret, J. Mascaró & M. Pérez Saldanya (dir.), *Gramàtica del català contemporani III*, 4a ed., Barcelona, Empúries, 3 vol., p. 2455-2565.
- SOLÀ, Joan (2009 [1a ed. 2009]) *Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra*, 2a ed., Barcelona, La Magrana.
- TORT, Teresa (2015) «Afitar-se», Bloc de Teresa Tort *Agafada al vol*, 9 de novembre del 2015. [En línia: <<https://blocs.mesvilaweb.cat/ttort/afitar-se>>.]

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES DELS EXEMPLES

- BANGHART, Tracy (2018) *Iron flowers*, traducció d'Anna Puente i Albert Vitó, Barcelona, Fanbooks.
- BONANY, Manel (2014) *Diari de dues cantonades*, Barcelona, Editorial UOC.
- BUSQUETS, Blanca (2006) *El jersey*, Barcelona, Rosa dels Vents.
- CAPMANY, Maria Aurèlia (1982) *Lo color més blau*, Barcelona, Planeta.
- CARNICERO HERNANZ, Marta (2020) *Coníferes*, Barcelona, Quaderns Crema.
- CICERÓ (1998) *Cató el Vell (De la vellesa)*, introducció, text revisat, traducció i notes de Pere Villalba i Varneda, Barcelona, Fundació Bernat Metge.
- CLAVIJO, Rocío & Manuel VECINO (2004) *Proves psicotècniques per a mossos d'esquadra*, traducció d'Elisabet Roig, Sevilla, Editorial MAD.
- COETZEE, John Maxwell (2010) *Temps d'estiu*, traducció de Dolors Udina, Barcelona, Edicions 62.
- ESCALAS, Maria (2016) *Abans que el teu record torni cendra*, Barcelona, Ara Llibres.
- ESTEVE, Miquel (2015) *La fi dels secrets*, Barcelona, Edicions B.
- FERNÁNDEZ, Empar (2008) *Fills de la derrota*, traducció de Judit Pujadó, Barcelona, Meteora.
- FRONTERA, Guillem (1988) *Els carnissers*, Barcelona, Planeta.
- GARCIA, Llàtzer (2016) *La pols*, Barcelona, Editorial Comanegra / Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona.
- GARCIA-SEDAS, Pilar (1997) *Joaquim Torres-García. Epistolari català: 1909-1936*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- GARRIDO, Carlos (1996) *Dones i deesses. Els mites que fan parlar les estàtues*, Barcelona, Planeta.
- KRAUSS, Nicole (2012) *Casa gran*, traducció d'Ernest Riera, Barcelona, La Magrana.

- MAESTRE, Antoni (2007) «Quim Monzó contra el tòpic», dins R. Panyella (cur.), *La projecció social de l'escriptor en la literatura catalana contemporània*, Grup d'Estudis de la Literatura Catalana Contemporània, Barcelona, Punctum, p. 595-604.
- MELCHOR, Carme (2017) *El viatger estàtic*, Sevilla, Punto Rojo Libros.
- MONZÓ, Quim (2010) *Esplendor i glòria de la Internacional Papanates*, Barcelona, Quaderns Crema.
- NAVARRO, Julia (2010) *Diguem qui sóc*, traducció d'Elisenda Mas, Barcelona, Rosa dels Vents.
- PUNSET, Ana (2015) *El Club de les Vambes Vermelles. Tot per un somni*, traducció de Núria Parés, Barcelona, Montena.
- RIBÉ, M. Carme (1968) *Del dia a la nit*, Barcelona, Cadí.
- ROCAMORA, Roser (2000) *Truca a la porta, entra per la finestra*, Barcelona, Columna.
- SALVAT, Ricard (2019) *Diaris (1973-1975)*, Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona.
- SIERRA I FABRA, Jordi (2010) *Set dies de juliol*, traducció al català de l'autor, Barcelona, Rosa dels Vents.
- SOLDEVILA, Carles (1930) «Present i esdevenidor del teatre III. El cas del teatre català», *Mirador. Setmanari de literatura, art i política*, 77, 17 de juliol del 1930, p. 5.
- VILÀ SANTASUSANA, Montserrat & Josep M. CASTELLÀ (2014) *10 idees clau: Ensenyar la competència oral a classe. Aprendre a parlar en públic*, Barcelona, Graó.
- YOUNG, Tony, Christopher MANTHORP & David HOWELLS (2010) *Comunicació i Demència. Noves Perspectives, Nous Enfocaments*, traducció de Marta García Madera, Barcelona, Editorial UOC.